

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Who was Ferran Martinez?
2. How many Spanish Jews were forcibly converted to Catholicism in the year 1391?
3. Describe the life of Pablo de Santa Maria de Burgos.
4. Describe the work of Vincent Ferrer.
5. Who was Maestro Geronimo De Santa Fe?

This and much more will be addressed in the eleventh lecture of this series: "The Marranos".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series VI Lecture #11

THE MARRANOS

Presented by Rabbi Shmuel Irons

I. Assimilation and Persecution

A.

ואמר ר' יוחנן: נהירנא כד הוּו אמרין בי מדרשא: דמודי להון נפיל בידיהון, דמתרחיץ עליהון דיליה דילהון. בבא בתרא צא:

R. Yochanan further stated: I remember [the time] when it has been said in the house of study, 'He that agrees with *them* falls into their hands; [as to him] who trusts in them, [whatever is] his [becomes] theirs'. **Bava Basra 91b**

B.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: געור בחיה שכל מעשיה נכתבין בקולמוס אחד. (תהלים סח) עדת אבירים בעגלי עמים - ששחטו אבירים כעגלים שאין להם בעלים. (תהלים סח) מתרפס ברצי כסף שפושטין יד לקבל ממון, ואין עושין רצון בעלים. (תהלים סח) פזר עמים קרבות יחפצון, מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אומות העולם - קריבות שהיו חפצין בהן. פסחים קיח:

R. Hiyya b. Abba interpreted it in R. Yochanan's name: Rebuke the wild beast all of whose actions may be recorded with the same pen. 'The multitude of the bulls [abbirim], with the calves of the people': that means that they slaughtered the valiant [abbirim] like calves which have no owners. 'Everyone opening his hand with the desire for money': they stretch out their hand to accept the money, but do not carry out its owners' wishes. 'He hath scattered the people that delight in approaches': what caused Israel to be scattered among the nations? The approaches [to the nations] which they desired. **Pesachim 118b**

C.

רבנן פתחין פתחא להאי קרא (הושע ה) בד' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חודש את חלקיהם, ללמדך כשמת יוסף הפרו ברית מילה, אמרו נהיה כמצרים, מכאן אתה למד שמשא מלך ביציאתן ממצרים, וכיון שעשו כן הפך הקב"ה האהבה שהיו המצריים אוהבין אותן לשנאה, שנאמר (תהלים קה) הפך לבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו, לקיים מה שנאמר (הושע ה) עתה יאכלם חודש את חלקיהם. מדרש שמות רבה א:ח

The Rabbis commenced this subject by citing the following verse: (Hosheah 5:7) They have dealt treacherously against the L-rd; for they have fathered alien children; now a month חודש shall devour them with their portions. This teaches you that when Yosef died, they annulled the covenant of circumcision. They said: **Let us become like the**

Egyptians. This comes to teach you that Moshe circumcised them when they left Egypt. Since they did so, the Holy One, blessed be He, turned around the love that the Egyptians had for them into hatred, as it is stated in Scripture: (Psalms 105:25) He turned around their heart to hate His people, to entrap His servants. This is a fulfillment of the verse: (Hosheah 5:7) Now a חודש (literally a month but an allusion to the new king חדש of Egypt) shall devour them with their portions. **Midrash Shemos Rabbah 1:8**

ותמלא הארץ אותם, א"ר יוחנן מלאו את מצרים, דבר אחר שנתמלאו בתי טרטיאות ובתי קרקסיות מהם. מיד גזרו עליהם שיפרשו מהן. ילקוט שמעוני תורה פרשת שמות רמז קסב

"And the land was filled with them." (Shemos 1:7) Rabbi Yochanon said: They filled [the land of] Egypt. Another explanation: **The theaters and circuses became filled with them.** Immediately, they decreed that they should separate themselves from them. **Midrash Yalkut Shimoni Parshas Shemos 162**

D.

אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה: כל המרפה עצמו מדברי תורה - אין בו כח לעמוד ביום צרה, שנאמר (משלי כ"ד) התרפית ביום צרה צר כחכה. אמר רב אמי בר מתנה אמר שמואל: ואפילו מצוה אחת, שנאמר התרפית - מכל מקום. ברכות סג.

R. Tabi said in the name of R. Yoshiah: Who so is faint in the study of the Torah will have no strength to stand in the day of trouble, as it says, "If thou art faint [in the study of the Torah] in the day of adversity thy strength will be small." R. Ammi b. Mattenah said in the name of Shmuel: Even if only in the performance of a single precept, as it says, "If thou faint", in any case. **Berachos 63a**

E.

וכן הוא הדין בכל מה שחטאו היחידים בכל צבור וצבור בפרוץ באחד מהאיסורים שבתורה כגון ביין נסך או גבינה של עכו"ם או שעטנז וכיוצא שהעלם עין השופטים והמנהיגים מתיר אותם כאלו הם מותרים מן הדין שכבר הפכו בזה חטאות היחיד אל חטאות הצבור מכללם. וכמה פעמים נתחבטי על זה על אודות הנשים הקדשות שהיה איסורן רופף ביד שופטי ישראל אשר בדורנו ולא עוד אלא שכבר יאותו בקצת הקהלות ליתן להם חנינה ביניהם גם יש שמספיקין להם פרס מהקהל כי אמרו כיון שמצילות את הרווקים או הסכלים מחטא אסור אשת איש החמור או מסכנת הגויות מוטב שיעברו על לאו זה משיבאו לידי סקילה החמור או סכנת שריפה. ואני דנתי על זה פעמים רבות לפני גודליהם ולפני גודליתם והסברתי להם שהחטא הגדול אשר יעבור עליו איש איש מבית ישראל בסתר ושלא לדעת הרבים וברשות ב"ד חטאת יחיד הוא . . . אמנם החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים והדת נתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו הנה הוא זמה ועון פלילי וחטאת הקהל כלו ולא נתן למחילה אם לא כפורענות הקהל כמו בכני בנימן על השתתפם בעון והוא היה עון סדום. ס' עקידת יצחק מר' יצחק עראמה פ' וירא

This is the situation regarding the sins of the individuals of any community who breach one of the prohibitions of the Torah such as non-Jewish wine or cheese, or *shatnez* and the like, and the judges make themselves oblivious to [their actions] and the leaders allow these individuals to do these things as if it were legally permitted. By doing so they have transformed a private sin of an individual into a communal sin. How many times have I showed my indignation about the prostitutes [in our communities] because the legal authorities of the generation do not view [their actions] as being absolutely forbidden. Not only that, but in some communities they are officially tolerated and in others they provide them with support from the community. They [rationalize this by] saying that by doing so, they are saving unmarried men and fools from the severe prohibition of adultery or from the danger of having relations with non-Jewish women and it is better to violate this negative prohibition rather than coming to [violate a more severe prohibition] whose punishment is stoning or being in danger of [being sentenced to] burning [at the stake]. I debated with them many times in the presence of their notable scholars and I explained to them that a grievous sin which an individual violates in secret, without the knowledge of the public or permission of the Bais Din is an individual sin. . . . However, a small sin which the public acquiesces to and the Bais Din does not protest is [an act of] licentiousness and is a terrible offence and a sin for the entire community. [Such a sin] will only be forgiven with the punishment [of the entire] community; such as was the case of the members of [the tribe of] Benjamin because of their involvement in the sin [of only some members of the tribe]. This was the sin of Sodom. **Rav Yitzchak Arama in Akeidas Yitzchak Parshas VaYerah**

F.

אמנם מה שזכרת מן העומד בארץ תימן שגזר שמד על ישראל והכריח כל המקומות שיש לו ממשלה עליהם לצאת מן הדת כמו שעשה הכנעני בארצות המערב שמועה זו הסירה הדר פנינו ורגזו וחלו עליה כל קהלותינו. . . . דבר זה לא יהרהר בעל אמונה ולא ישליכהו מי שיש לו במשה אמנה ואין ספק להיות אלו חבלי משיח. . . . אבל מה שאמרת שדעת קצת בני עמנו נעדרה ונתבלבלה ונעה לבבם ותתחדש להם ספק ונתעלפה סברתם וקצת לא סרו מאמונתם ולא נתעלפו ולא חרדו זה לזה דבר זה כבר קדם על ידי דניאל עליו השלום. . . . עד שיתחדש להם ספק ויטעו ויתעו עד שלא יתבאר להם כי אם מעט מזער. אגרת תימן לרמב"ם

However, that which you mentioned about the authority in Yemen who decreed destruction upon Israel and forced all who lived under his domain to forsake Judaism, just as the Germans have done in Western Europe, this news has removed the luster from our faces and caused fear and trembling amongst all of our communities. . . . This thing is not a cause of doubt for someone of firm belief nor will it cause someone whose faith is in Moshe to cast aside [the Torah]. There is no doubt that these are the labor pains of Moshiach. . . . However, that which you said that some of our people are in confusion and doubts fill their hearts and cloud their thinking and yet there are still some who have not wavered from their faith and have not become faint of heart and mind and have not caused others to become frightened, this is something which Scripture has already predicted through the writings of Daniel, of blessed memory. . . . [Eventually things will get so bad that even those that up till now had no doubts] will now begin to doubt and will err and wander in confusion. It will reach such proportions that only a very few [will still maintain their convictions]. **Rambam's Letter to Yemen**

II. Forced Conversions

A.

בשנת מאה וחמשים (1390) בימי המלך דון אנריקי (הנרי השלישי) בהיותו נער קמו עמים רבים להוציא את ישראל מכלל הדת והציקום והכום מכה רבה ועצומה, לא נשמעה כמותה מיום שירדו ישראל לשערי העמים. ומרב הצרות והיסורין יצאו עם רב מספרד מכלל דת משה רבינו, ובפרט קהל גדול שביליא רובם המירו את כבודם, וקהל קורדבה וקהל איסיג'א וכל האנדאלוזיא וערים גדולות אחרות. וכן מגריט וליישקט ואוקניא ועיר גואיטי וקאשטיל מגרים ומוניוס וטוריגוש. ובאשקולנא לא נמלט איש . . . והיו הגזרות כוללת ברוב ספרד כי קמו גויי הארצות פתאום להרוג ולשלל שלל ובוז בז היהודים אם לא יצאו מכלל הדת, ורבים מהשרידים עמדו על נפשם וכו' נהרגו על קדושת השם. וכן היה במלכות ארגון ולינסיא מיורקא ברצלונא לירידיא. ובאותן מקומות מקצת מהם יצאו מכלל הדת מרוב המציקות והאימות כי נלאו מאד וכו' וכל אותן האנוסין שמו פניהם לבקש דרך להציל את נפשם וגזרו על עצמם גלות עד אשר ימצאו מקום בטוח לשמור תורתם וד' עזרם. ס' שבט יהודה

In the year 1391 (1390) in the reign of Don Enrico, (Henry III), while he was only a child, many peoples arose to force Israel to abandon their religion. They pressured them and smote them terribly. Such a thing was unprecedented from the time Israel went down to the gates of the nations. Due to the great torment and suffering they experienced, much of Spanish Jewry left the religion of Moshe Rabbainu, especially the great community of Seville, in which the majority gave up their glorious [religion], the community of Cordoba, the community of Ecija, all of Andalusia and other great cities. Similarly, Magrit, Leiskat, Ocana, the city of Huete, Castille, Magrim, Munios, and Toreigos. At Ascalona not a single Jew remained alive. . . . The decrees encompassed almost all of Spain, for the masses of the gentiles suddenly arose to kill and plunder the Jews if they refused to abandon their religion. Many of the survivors resisted and fought for their lives. They died sanctifying the Holy Name. Similarly did this occur in the kingdom of Aragon, in Valencia, Majorca, Barcelona and Lerida. In these places, some of them converted from the overwhelming torment and fear, for they were extremely distraught. All of those that were forcibly converted directed their attention towards finding a way to save their souls and decreed upon themselves exile, to wander until they would find a secure place to practice their Torah. Hashem helped them [in their endeavor]. **Rav Shlomo ibn Verga in his work Shevet Yehudah**

B.

מכל אלו המעשים נראה שאדם חשוב וצבור צריכין לו מותר ליטול ממון מהם . . . ומצינו הרבה חכמים שהיו חוטבי עצים וחופרי קרקעות זה היה מדרכי חסידות או היה קודם הגיעם להיות ראשי ישיבות וראשי סדר או לא היו רוצים להטיל עליהם צורכי צבור אבל אין איסור בדבר כמו שנראה מאלו המעשים. ועל זה סמכנו לעשות מעשה בעצמינו ליטול פרס מהצבור להתמנות רב ודיין עליהם ולא נהגנו היתר בעצמינו אלא אחר שנשאנו ונתננו בזה

כמו שכתבנו בקונטרס ארוך שעשה לנו וראו אותו גדולי הדור הזקנים ואמרו ישר וישר. וכן ראינו היתר זה נהוג אל הגדולים אשר לפנינו חסידים ואנשי מעשה הגאונים רבנים אשר צפרנם עבה מכרסינו. וידוע כי תכלית תשמישנו לפני חכמים לא היה כדי לישב בראש כי נכסים היו לנו ומלאכת הרפואה למדנו אשר החכמה ההיא תחיה בעליה דרך כבוד בארץ אדום. אבל בעון הדור נגזרה שמד בכל אותן ארצות והיתה לנו נפשנו לשלל והנחנו כל נכסינו שם והניצול בידינו נתננו אותו לעכו"ם כדי שיעמוד טעמנו בידינו ולא נבא לידי אונס. ודי לנו בזה פתח היתר במה שנהגנו בו כדי שתהיה תורתנו אומנתנו ויום ולילה לא נשבות. ואלו היתה מלאכת הרפואה מספקת בארץ הזאת אשר נשתקענו בה לא באנו לידי מדה זו אבל היא גרועה מאד ולשוב לארץ אדום לא מצינו מפני בלבול אותן מקומות ובכל יום נתחדשו שם גזירות ושמד ומאן דנכית ליה חיוא חבלא מדחיל ליה כמו שהזכירו במדרש רות ובמדרש חזית. פירוש מגן אבות על מס' אבות ד:ה לרב שמעון בן צמח דוראן (רשב"ץ)

From these [aforementioned] stories it would seem that a prestigious person who is needed by the community is allowed to take money from them. . . . We find many sages who were choppers of wood and diggers of the ground. This was due to the way of piety [that they followed] or it occurred before they were fit to become heads of Yeshivos or Roshei Seder, or it was due to the fact that they didn't want to take upon themselves communal responsibility. There is, however, no prohibition in the matter as it would appear from these [aforementioned] stories. Upon this do we rely to actually receive remuneration from the community and to be appointed [full time] Rabbis and Dayanim for them. We applied this leniency only after we had seriously discussed the matter as we have written in a long article which we showed to the elder notables [gedolim] of the generation and they endorsed it and gave their blessing. Similarly, we have seen this leniency practiced by the great men of the previous generation, the pious ones, men of [unreproachable] deeds, Torah eminences, and Rabbis whose [tiny] finger was more substantial than our abdomens. It is common knowledge that the motivation of our intimate service [and study] in the presence of the sages [or Torah] was not in order to sit in a superior position, **for we had property and we studied the science of medicine, which provided a respectable livelihood in the land of the Christians. However, through the sins of the generation, forced conversion was decreed upon those lands and we, who survived, remained just with our lives. We abandoned all of our property there. That which we managed to save, we were forced to give away to Gentiles [as a bribe] in order to maintain our principles and to avoid being forcibly converted.** This [reasoning] is sufficient to allow us to [receive remuneration] in order that the Torah should be our profession and it should not cease day or night. If the practice of medicine would adequately provide for us in this land which we have settled, we would not have come to this. However, it provides a very inferior [livelihood]. **It is not possible to return to the land of the Christians (Spain) because of the disturbances in those places. Every day, new decrees and שמד, forced conversions, are promulgated. As it is stated in the Midrash: One who is bitten by a snake is frightened by the sight of rope. Rav Shimon ben Tzemach Duran in his commentary Mogen Avos to Pirkei Avos 4:5**

C.

עוד שאלת מי שהניח אשתו במיורק' וברח מפני פחד גזרת השמד והניח כל נכסיו שם ועמדו עכו"ם ובזבזו כל אשר לו בבית ואנסו את אשתו לצאת מדת משה ולא נשאר מכל מטלטלין שהיו בבית כל זולת מה שהי' מסחורו' בפונדקאו' ואשתו כאשר ראתה כל זה שכרה אניה במאה וחמשים כפולו' לצאת מגזרת השמד אע"פ שהעכו"ם היו אומרים לה שאם תתעכב שם יפרעוה ממה שנשאר בפונדקאו' כל כתוב' משלם. ועתה מפני מריבה שיש בינה ובין בעלה רוצה הבעל לגרשה והוא טוען שהוא פטור מכתובתה מפני שהיא מהרהר לצאת ומפני מהירותה הפסיד מה שנשאר לו בפונדקאו'. וגם טוען שהמאה וחמשים כפולו' שנתן בשכירו' הספינה בשבילה שרוצה לגבות אותה מכתובתה: שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן קעו

In addition, you asked about someone who left his wife in Majorca and fled because of the fear of the decree of forced conversion and abandoned all of his property there. The gentiles arose and plundered all that he had in his house and forced his wife to leave the religion of Moshe. Nothing remained in the house from all the objects that were there except for the merchandise that was in the inns. His wife, seeing all of this, hired out a boat for one hundred and fifty doubloons to leave the [land of] the decreed forced conversion. This was done, despite the fact that the gentiles told her that if she stays there, they would pay her for what was left in the inns, the equivalent of her entire *Kesubah*. Now, because of the strife that exists between her and her husband, the husband wants to divorce her. He claims that he is free from paying her her *Kesubah* because she left in haste and because of her haste, he lost that which remained in the inns. He also claims that the one hundred and fifty doubloons which he gave for the rental of the ship for her sake should be deducted from her *Kesubah*. **Responsa of Rav Shimon Duran - Tashbatz 2:176**

D.

מה שרצית לעמוד על דעתי ביין השלוח ממיורקה אני איני כדאי שתשאל את פי וכ"ש בפני רבותי אשר אני עפר תחת כפות רגליהם אבל למלאכת שמים אגיד לך מה שדעתי נוטה אליו ולפניהם בקרקע אני אדון ואטהרנו: ואומר כי הי' אפשר לומר כי מגע אלו האנוסים אסור בהנאה אצ"ל יינם ויש סמך בזה במ"ש הרמב"ם ז"ל בפ' ה' מה' יסוה"ת ז"ל אבל אם יכול למלט נפשו ולברוח מתחת יד המלך הרשע ואינו עושה הנה הוא ככלב שב על קיאו והוא נקרא עובד ע"ז במזיד והוא נטרד מן העולם הבא ויורד למדרגה התחתונה של גיהנם עכ"ל והלא הדבר נראה לעינים כי האנוסים היו יכולים להמלט על נפשם לברוח כאשר עשו רבים מהם. אבל קשה הדבר לאמרו מה רבה טעמים על כן אני מלמד זכות עליהם. ואומר דמסתמא אין לסמוך על דעתנו ולומר כבר היו יכולים להמלט על נפשם והרי הם עכו"ם גמורים אבל יש לנו לתלות עמידתם שם לאחד מהאנוסים הידועי' לנו אם לקוצר ידם מהשיג שכר תופסי משוט כי רב הוא או מיראתם לנפשם שמא יגרום החטא ויתגלה הדבר והוקרם עון ועונש גוף בזה. או שהשתדל ובכל מאמצי כחם לברוח ואולי נטרפה השעה ולא עלתה בידם או מניעה אחרת ודברי הרמב"ם ז"ל מתוקמי בדליכא חד מהני טעמי אבל הוא נודע בבירור שהי' יכול לברוח ואינו עושה. שו"ת תשב"ץ חלק א סימן סג

Regarding my opinion as to the status of wine sent from Majorca, I feel myself inadequate to be asked such questions, most certainly in the presence of my masters, of whom I consider myself dirt under the soles of their feet. However, for the sake of the work of Heaven, I will tell you what I feel to be [the correct ruling] and I will discuss this with my masters as I sit on the ground [by their feet, as my opinion is that it is] kosher. I say that it is possible to argue that the contact of wine [of non converts] by the forced converts *anusim* renders the wine forbidden in pleasure and it goes without saying that this ruling be applied to their own wine. There is support for this argument in the words of Rambam z"l in the fifth chapter of *Hilchos Yesodei HaTorah* [Halacha 4]. "However, if a person can escape and flee from the domain of the evil king and does not do so, behold he is like a dog who returns to [eat] its own vomit. He is considered a premeditated isolator. He will be driven away from the World to Come and will descend to the lowest level of Gehinom." Behold it is obvious that the *anusim* were able to escape and to flee as many of them had done. It is, [however,] difficult to maintain that position for many reasons. Therefore, I am arguing for their merit [in this situation]. I would argue that in all probability we cannot rely on our assessment and say that they were able to flee for their lives and therefore they have the status of absolute idolaters. We can attribute their stay there to one of the exigencies that we know [are likely to have occurred]. 1) The inability to get hold of the funds to pay the sea captain, for [the cost of the trip] is exorbitant. 2) The fear for their lives. Due to their sins, the plan [of escape to live as a Jew] may become known and they will be subject to corporal [or capital] punishment for this crime. 3) They may have tried with all their strength to flee, but confusion set in and the opportunity passed. 4) Perhaps some other exigency occurred. The words of the Rambam apply to a situation where none of the above situations were present and it was clearly known that he could have fled but didn't. **Responsa of Rav Shimon ben Tzemach Duran - Tashbatz 1:63**

E.

ולכן באלו האנוסי' שעבר עליהם חרב השמד, ועמדו ימים רבים בין עובדי כוכבים, גוזרי השמד, ולא מלטו נפשם אל ארץ אחרת שיעבדו השם בלי פחד, ראוי לחקור הרבה בענינם. כי יש מהם שהי' יכולת בידם לצאת מן הארץ ההיא, ולמלט נפשם מן השמד; אלא מאחר שהמירו, אף אם תחלתן באונס, אחר כן פרקו עול שמים, נתקו מוסרות התורה מעליה, ומרצונם הולכי' בחקות עובדי כוכבים, ועוברי' על כל מצות התור'. ולא עוד, אלא שרודפי' אחר היהודים האומללים אשר ביניהם להעלילם, כדי להכחידם מגוי, ולא יזכר שם ישראל עוד. וגם על האנוסים אשר לבם לשמים, ומשתדלים לצאת מתוך השמד, אלה הרשעים מוסרי' אותן למלכות; כמו ששמענו מקצתם אשר בבלנסיה וברצלונה. הנה אלה וכיוצא בהן, אין להן חלק באלקי ישראל, ואין צ"ל שהם פסולי' לעדות, אלא הם פחותי' מן העובדי כוכבים, אע"פ שהי' תחלתן באונס. ויש אחרים, שהיו יוצאים בלב שלם ובנפש חפצה מן השמד, אלא שאין יכולת בידם, כי לא יספיק אשר בידם אל ההוצאות המרובות שיש להם לעשות להוציא עצמם ונשיהם וטפם. ואולי מספיק להם להוציא עצמם, אבל הם יראים, פן בהניחם אנשי ביתם בין עובדי כוכבים, יתערבו בהם וילמדו ממעשיהם, ולא יצאו משם לעולם. והם בוחרים להתעכב שם, למען הביא את בני ביתם בכבל רסן התורה ומצותיה, עד ירחמו עליהם מן השמים, ויפתחו עליה' שערי הצלה. ובנתיים הן נזהרים מלהתגאל בטומאת העבירות, זולתי בשעת הסכנה ובמקום סכנה. ואלה, אף אם לפי האמת, כל שאפשר להם

להציל עצמם חייבין להציל, אף אם יעזבו בניהם ובני ביתם, שאהבת השם ותורתו קודמת לכל ואח לא פדה יפדה איש וכו' (תהלים מ"ט ח'). וכמ"ש הרמב"ם ז"ל באותה האגרת שזכרת /אגרת השמד/. עם כל זה נרא' לומר, שאינם פסולין להעיד שו"ת הריב"ש סימן יא

Therefore, those forced converts (*anusim*), upon whom the sword of forced conversion (*shmad*) passed and remained there for an extended period of time between the idolators who decreed the forced conversion and did not save themselves by going to another land to serve Hashem without fear, should be investigated as to their true nature. Some of them had the ability to leave that land and to save themselves from *shmad*, but after they converted, if it was originally forced, threw off the yoke of Heaven and tore the bonds of Torah off of themselves. They now willfully follow the statutes of the idolators and violate all of the commandments of the Torah. Furthermore, they pursue the unfortunate Jews in their midst to bring charges against them in order to destroy their nationhood and to obliterate the name of Israel. Also, the *anusim* whose heart is sincere and who try to flee from the *shmad*, are the victims of the charges that these evil informers bring against them to the governmental authorities, as we have heard about some of them in Valencia and Barcelona. Behold them and their ilk have no portion in the G-d of Israel and it goes without saying that they are invalid as witnesses. They are worse than gentiles, even though they originally were forced into conversion. There are others that would gladly leave the *shmad*. However, they don't have the financial ability to do so because of the exorbitant costs to pay for themselves, their wives and infants. Perhaps they would have enough for themselves. However, they are fearful lest by leaving their family between the idolators they would assimilate and learn from their deeds and would never leave. They choose to remain there in order to bring their family under the discipline of the Torah and its commandments until compassion will be shown to them from Heaven and the gates of salvation will be opened up to them. In the interim, they are careful not to become polluted through the impurity of transgressions with the exception of the time of danger and in a place of danger. Those people, even if the truth is that they are required to save themselves, even if it means abandoning their children and family, for the love of Hashem and His Torah takes precedence over everything else . . . they are not invalid witness . . . **Responsa of Rav Yitzchak ben Sheshes - Rivash #11**

F.

ב"ה אחת היתה במיורק"א והיתה של רבים ואח"כ כשעברה חרב השמד לשם וגרשו כל הישראלים ממיורק"א ונתחלל המעון ההוא ביד פריצים כי באו בו וחללוהו ואח"כ בעבור הזעם חזרו יהודים לשם שו"ת תשב"ץ חלק ד טור א (חוט המשולש) סימן ז

There was a synagogue in Majorca that belonged to the community. After the sword of forced conversion (*shmad*) passed through and drove out all of the Jews of Majorca, this sanctuary became defiled by the robbers who came there and desecrated it. Afterwards, when the terror abated, the Jews returned there. **Responsa of Rav Shimon ben**

Tzemach Duran - Tashbatz 4:7

G.

ובשנת קנ"א . . . קמו האויבים על יהודים ועשו בהם כרצונם מכת חרב ואכדן ושבו נשיהם ובניהם וטפם והוליכום למכרם לעבדים ולשפחות והבנות הוליכום ויקיאנוש על הים ועשו בהם הפקר והמירו דתם בדת אלהי נכר הארץ יותר ממאתים אלף יהודים בסבת המלך שהיה נער. . . גלח ויסינטי ע"י דוניא קטלינא המלכה ועל יד דון פירנאנדו מלך ארגון המירו את דתם יותר ממאתים אלף יהודים שנת קע"ב. זכר צדק לרב יוסף בן צדיק

In the year 1391 . . . the enemies rose against the Jews and deliberately smote them with the sword and wrought destruction. They abducted their wives, children and infants and took them to be sold as slaves and maid servants. The daughters were taken to *Vikianos* by the sea and they debased them. They forced over two hundred thousand Jews to convert to the gods of the land (Christianity). This happened because the king was a child. . . The priest Vincent through Donna Catalena, the queen [of Castille], and through Don Fernando, the king of Aragon, caused more than two hundred thousand Jews to convert in the year 1412. **Rav Yosef ben Tzaddik of Arevalo Spain**

III. The Conversos and the Inquisition

A.

כי אע"פ שנתערבו בגוים ההמה לגמרי לא ימצא ביניהם מרגוע ומנוח לכף רגלם כי הם יחרפו ויבזו אותם תמיד ויחשבו עליהם מחשבות ועלילות מפאת דתם ותמיד הם חשודים בעיניהם למתיהדים ומגלגלים עליהם סכנות עצומות כמו שהיה בכל המשך זמן אלו החדושים ומה עתה בזמננו זה אשר עלה עשנן השמימה בכל מלכיות ספרד ובאיי הים. שלישייתם שרף באש שלישייתם יברחו הנה והנה להחבא והנשארים בהם יחיו בפחד גדול ומורך נפלא מפחד לבבם וממראה עיניהם אשר יראו. רב יצחק ערמה בעקידת יצחק פרשת כי תבא

Although **they assimilated with those nations completely** , they will find no respite or rest among them for the soles of their feet; for the nations will always revile them and shame them, plot against them and falsely accuse them in matters of faith. Indeed, they will always suspect them as Judaizers and subject them to tremendous dangers, as has been the case throughout this period of innovations, and especially in our time, **when the smoke of the auto-da-fe has been rising toward the sky in all the kingdoms of Spain and the islands of the sea.** A portion of them were burned to death by fire, a portion fled in every direction to find some place [of refuge] to hide, and the remainder live in tremendous fear and extraordinary cowardice brought on by the fear in their hearts and what they saw with their eyes. **Rav Yitzchak Arama in Akeidas Yitzchak Parshas Ki Sovo**

B.

חי אני נאם אדנ-י ד' אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלך עליכם. (יחזקאל כ:לג) שאע"פ שישתדלו הם וזרעם להיות כגוים גמורים הנה לא יהיה כן כי תמיד יקראו אותם משפחות הארצות יהודים ובשם ישראל יכנו בעל כרחם ויחשבו אותם ליהודים ויעלילו עליהם שהם מתיהדים בסתר ובאש שרוף ישרף אותם על זה וכל זה נכלל באומרו ובחמה

שפוכה אמלוך עליכם שאף על פי שהם ירצו להראות עצמם גוים הנה בעל כרחם יהיו נחשבים ליהודים. . . . והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם בם ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה. (יחזקאל פרק כ:לד) שבאחרית הימים יעיר ד' לבות המשומדים האנוסים ההם או זרעם לשוב אל ד' ולעשות קצת המצות בסתר וכמו שאמר משה רבינו עליו השלום אחרי אותו פסוק שזכרתי למעלה ובקשתם משם את ד' אלקיך ויעורר לבבות הגוים לרדוף אחריהם על זה ולהעליל עליהם לאמר אתם מתיידיים ואת דתי הגוים אינם עושים וישרפו אותם לאלפים ולמאות באכזריות חמה ובשטף אף כמו שראינו בדור הזה במלכויות ספרד ומפני זה יתעוררו לבות האנוסים הם ובניהם נשיהם וטפם לנוס ולברוח מארצות מגוריהם מקרב הנוצרים ללכת למרחקים ארץ למלט נפשם פירוש ר' יצחק אברבנאל ליחזקאל כ: לג,לד

As I live, says the L-rd G-d, surely with a mighty hand, and with a stretched out arm, and with fury poured out, will I rule over you; (Yechezkel 20:33) Even though they and their descendants will endeavor to be like complete gentiles, they will be unable to achieve this aim. For the native peoples of the lands [in which they live] will always call the "Jews," mark them as "Israelites" against their will and falsely accuse them of Judaizing in secret - a crime for which they pay with death by fire. All of this is included in the verse: And with fury poured out will I rule over you. (Yechezkel 20:33). Although they want to show themselves to be gentiles, against their will they will be considered to be Jews. **And I will bring you out from the peoples, and will gather you out of the countries where you are scattered, with a mighty hand, and with a stretched out arm, and with fury poured out. (Yechezkel 20:34)** In the end of the days, G-d will inspire the hearts of the forced apostates or their seed to return unto G-d and to do some of the *mitzvos* in secrecy. This is a fulfillment of that which Moshe Rabbainu, of blessed memory, said: You shall seek the L-rd, your G-d, from there. He will then awaken the hearts of the gentiles [against them] to pursue them for this and to bring false charges against them saying: You are Judaizing and do not follow the religion of the gentiles and they will burn them by the thousands and hundreds with burning cruelty and flowing anger. This we have seen in our generation in the kingdom of Spain. Because of this, he will awaken the hearts of these forced converts and their children, wives and infants to flee and escape from the lands of their dwelling amongst the Christians, and to travel to a distant land to save their lives. **Rav Yitzchak Abravanel in his commentary to Yechezkel 20:33,34**